

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

ПРАКТИКУМ

«МИСТЕЦТВО ДИПЛОМАТІЇ ТА МЕДІАЦІЇ»

Методичні рекомендації до вивчення дисципліни для здобувачів
вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю СЗ
«Міжнародні відносини» галузі знань С «Соціальні науки,
журналістика, інформація та міжнародні відносини»
освітньо-професійної програми
«Дипломатія та врегулювання конфліктів»

Електронний ресурс

Харків – 2026

Рецензенти:

Самощенко І. В. – кандидат юридичних наук, доцент, в.о. декана факультету міжнародного та європейського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Кузь О. М. – доктор філософських наук, професор завідувач кафедри міжнародних відносин, політичних наук і практичної філософії Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол №10 від 28 серпня 2026 року)*

П 68 **Практикум «Мистецтво дипломатії та медіації»** : методичні рекомендації до вивчення дисципліни для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю СЗ «Міжнародні відносини» галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» освітньо-професійної програми «Дипломатія та врегулювання конфліктів» [Електронний ресурс] / укладач Ю. В. Богайчик. – Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2026. – (PDF 48 с.)

Видання містить методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Практикум “Мистецтво дипломатії та медіації”» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Дипломатія та врегулювання конфліктів». Висвітлено структуру та тематичний план дисципліни, плани семінарських занять, завдання для самостійної роботи, теоретичні питання для підготовки до підсумкового контролю з критеріями оцінювання, а також вимоги щодо дотримання академічної доброчесності та використання штучного інтелекту.

УДК 327.5(076.5)

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2026

© Богайчик Ю. В., укл., 2026

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	4
2. Структура навчальної дисципліни.....	9
3. Тематичний план дисципліни	10
4. Методичні матеріали до семінарських занять студентів.....	14
5. Завдання для самостійної роботи	14
6. Теоретичні питання для підготовки до підсумкового контролю.....	33
7. Розподіл балів, які отримують студенти та критерії оцінювання	36
8. Підсумковий тест з дисципліни для складання екзамену	39
9. Вимоги щодо академічної доброчесності та використання штучного інтелекту	40
10. Список рекомендованої літератури.....	43

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчальна дисципліна «Практикум «Мистецтво дипломатії та медіації»» є обов'язковою освітньою компонентою освітньо-професійної програми «Дипломатія та врегулювання конфліктів» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Дисципліна спрямована на формування системних знань про дипломатію як інструмент міжнародної взаємодії та медіацію як ефективний механізм врегулювання конфліктів. Особлива увага приділяється практичним аспектам переговорного процесу, дипломатичного протоколу, сучасним викликам міжнародних відносин та ролі дипломатії у забезпеченні миру й безпеки.

Методичні рекомендації містять поради щодо опанування навчального матеріалу, виконання самостійної роботи та підготовки до контролю знань.

Метою вивчення дисципліни є формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок у сфері дипломатії, переговорів і медіації.

Основні завдання вивчення дисципліни включають:

- ознайомлення з історією та еволюцією дипломатії;
- розкриття ролі класичної, публічної та цифрової дипломатії;
- розкриття особливостей переговорного процесу, стратегій та тактик, методів вирішення конфліктів;
- розвиток умінь аналізувати сучасні виклики дипломатії, використання нових медіа у міжнародних відносинах, перспективи трансформації дипломатії у XXI столітті;
- виявлення специфіки медіації у міжнародних відносинах та відмінності від переговорів;
- опанування методів порівняльного аналізу дипломатичного протоколу різних країн;
- формування фахових компетентностей (володіння інструментами дипломатії та медіації, уміння вести переговори, дотримання протоколу та етикету).

У результаті вивчення дисципліни здобувачі повинні набути загальних і спеціальних компетентностей, передбачених освітньою програмою.

Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК7. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК9. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт

- формування наступних спеціальних компетентностей:

Передбачені Стандартом вищої освіти МОН України

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК2. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо здійснення міжнародної та зовнішньополітичної діяльності.

СК3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК6. Здатність використовувати для дослідження міжнародних відносин, суспільних комунікацій та для регіональних студій теоретичні та методологічні підходи політології, економічної та правової науки, міждисциплінарних досліджень.

СК7. Здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки. 9

СК8. Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи.

СК9. Здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

Додаткові компетентності, передбачені робочою групою

СК12. Здатність визначати причини, види, динаміку та наслідки конфліктів, дипломатичні інструменти їх вирішення.

- формування наступних м'яких навичок (soft skills):

1. лідерства;
2. гнучкості;
3. комунікабельності;
4. професіоналізму;
5. креативності тощо

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Передбачені Стандартом вищої освіти МОН України

РНЗ. Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.

РН5. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

РН7. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

РН10. Розробляти та реалізовувати проекти прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики.

РН12. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

РН13. Брати участь у професійні дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.

РН14. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

Результати навчання, передбачені робочою групою:

РН 16. Застосовувати сучасні теорії та практичні процеси вирішення та трансформації конфлікту – включаючи переговори, посередництво та розбудову миру.

РН 17. Професійно відстоювати інтереси України у різних сферах міжнародних відносин та міжнародного співробітництва.

Методика вивчення навчальної дисципліни «Практикум «Мистецтво дипломатії та медіації» ґрунтується на поєднанні лекційних занять, семінарів та самостійної роботи студентів.

Семінарські заняття є однією з форм організації навчального процесу, під час якої викладач проводить обговорення зі студентами певної проблематики на основі самостійного опрацювання рекомендованої літератури. Логічна структура планів семінарських занять охоплює широке коло питань і побудована таким чином, щоб засвоєння основного понятійного апарату, концепцій та принципів етнополітичних процесів було максимально ефективним. Підготовка до

семінарських занять сприяє поглибленню знань студентів, розвитку критичного мислення та інтелектуальних здібностей.

Самостійна робота є важливою складовою навчального процесу та основним засобом оволодіння студентами навчальним матеріалом у позааудиторний час. Одним із її видів є опрацювання матеріалу кожної теми за конспектами лекцій і рекомендованою літературою. У разі пропуску лекції з будь-яких причин студент повинен самостійно опрацювати відповідний матеріал.

До інших видів самостійної роботи належать: підготовка до семінарських занять, самостійне вивчення окремих питань дисципліни та виконання тестових завдань.

Викладач здійснює систематичний контроль самостійної роботи студентів: перевіряє виконання завдань, а також оцінює виступи студентів на семінарах з питань, винесених на самостійне опрацювання.

Кількість кредитів – 3, загальна кількість годин – 90 годин

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б.	ін д.	с. р.		л	п	ла б.	ін д.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні основи дипломатії												
Тема 1. Дипломатія як мистецтво: історія, принципи, сучасні виклики	10	2	2			6						
Тема 2. Форми дипломатії: класична, публічна, цифрова.	10	2	2			6						
Тема 3. Переговорний процес: стратегії та тактики	10	2	2			6						
Разом за розділом 1	30	6	6			18						
Розділ 2. Особливості дипломатії та медіації в сучасних умовах												
Тема 4. Медіація у міжнародних відносинах	10	2	2			6						
Тема 5. Ролі медіатора у міжнародних відносинах	10	2	2			6						

Тема 6. Дипломатичний протокол та етикет	10	2	2			6						
Тема 7. Сучасні виклики дипломатії: війни, конфлікти, нові медіа	10	2	2			6						
Тема 8. Дипломатія та миротворчість: інструменти, актори, ефективність	10	2	2			6						
Підготовка до тестового контролю	10					10						
Разом за розділом 2	60	10	10			40						
Усього годин	90	16	16			58						

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДИПЛОМАТІЇ

Тема 1. Дипломатія як мистецтво: історія, принципи, сучасні виклики.

Ознайомлення з поняттям дипломатії, її сутністю, функціями та історичними витоками. Розгляд еволюції дипломатії від перших міждержавних контактів у Стародавньому Єгипті, Греції та Римі до формування сучасної дипломатичної системи після Віденського конгресу 1815 року. Аналіз ролі дипломатії у врегулюванні міжнародних суперечностей мирними засобами, забезпеченні міжнародної стабільності та захисті національних інтересів. Розгляд сучасних викликів дипломатії в умовах воєн, інформаційних загроз та глобалізації.

Література: основна [2, 3; 10; 13; 14]; додаткова [24; 31; 33; 34; 36; 37].

Тема 2. Форми дипломатії: класична, публічна, цифрова.

Вивчення еволюції форм дипломатичної діяльності в умовах трансформації міжнародних відносин. Аналіз сутності класичної дипломатії як традиційного механізму міждержавного спілкування та ведення переговорів. Розгляд публічної дипломатії як інструменту впливу на іноземну громадськість через культуру, освіту та інформаційні комунікації. Дослідження цифрової дипломатії та особливостей використання соціальних мереж і цифрових платформ у зовнішній політиці держав. Порівняння переваг і недоліків різних форм дипломатії, визначення їх ролі у формуванні міжнародного іміджу держави та просуванні національних інтересів.

Література: основна [1; 2; 4; 7; 10; 11; 14; 17; 18; 19; 20]; додаткова [26; 27; 28; 29; 30; 31; 38].

Тема 3. Переговорний процес: стратегії та тактики.

Ознайомлення з теоретичними основами переговорного процесу в міжнародних відносинах. Вивчення переговорів як способу мирного врегулювання суперечностей та досягнення взаємовигідних домовленостей між сторонами. Аналіз основних етапів переговорного процесу: підготовки, проведення та завершення переговорів. Характеристика основних стратегій переговорів – конфронтації, компромісу, співпраці та уникання. Розгляд тактик ведення переговорів, механізмів переконання, управління конфліктними ситуаціями та досягнення домовленостей. Формування навичок аналізу переговорних процесів у міжнародній практиці.

Література: основна [13; 16; 21]; додаткова [24; 33; 34; 35]; джерела з медіації та врегулювання конфліктів [41; 43].

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ДИПЛОМАТІЇ ТА МЕДІАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Тема 4. Медіація у міжнародних відносинах.

Розгляд медіації як одного з основних мирних способів врегулювання міжнародних конфліктів. Ознайомлення з поняттям, принципами та функціями медіації у міжнародних відносинах. Аналіз теоретичних підходів до посередництва, ролі нейтральної третьої сторони та умов ефективного проведення медіації. Вивчення основних моделей медіації: традиційної, фасилітативної, трансформативної та медіації високого рівня. Дослідження успішних і невдалих прикладів міжнародного посередництва, визначення чинників, що впливають на результативність медіаційних процесів.

Література: основна [22]; додаткова [31]; джерела з медіації та врегулювання конфліктів [40; 41; 42; 44].

Тема 5. Ролі та функції медіатора у міжнародних відносинах.

Вивчення ролі медіатора як ключового учасника процесу врегулювання конфліктів. Аналіз основних функцій медіатора: фасилітатора, комунікатора, аналітика, інноватора та гаранта виконання домовленостей. Розгляд особливостей діяльності медіатора в умовах міждержавних конфліктів та кризових ситуацій. Дослідження вимог до професійної компетентності, авторитету, нейтральності та довіри до медіатора. Формування практичних навичок аналізу інтересів сторін і розробки варіантів врегулювання конфліктів.

Література: основна [22]; джерела з медіації та врегулювання конфліктів [40; 41; 42; 43].

Тема 6. Дипломатичний протокол та етикет.

Ознайомлення з поняттям дипломатичного протоколу та його значенням у міжнародних відносинах. Вивчення протокольного порядку, дипломатичних рангів, титулів і правил офіційного звертання. Аналіз особливостей організації дипломатичних візитів, офіційних церемоній та міжнародних заходів. Розгляд ролі державної символіки, подарунків, традицій та церемоніалу в дипломатичній практиці. Характеристика принципів дипломатичного етикету та невербальної

комунікації. Визначення ролі протоколу у підтриманні міжнародної поваги, взаєморозуміння та ефективної міждержавної взаємодії.

Література: основна [5; 13; 23]; додаткова [24; 33; 34; 35]; нормативно-правові акти та міжнародні документи [48; 49; 52];.

Тема 7. Сучасні виклики дипломатії: війни, конфлікти, нові медіа.

Дослідження трансформації дипломатії під впливом сучасних міжнародних викликів. Аналіз особливостей дипломатичної діяльності в умовах воєн, гібридних конфліктів, кіберзагроз та інформаційного протиборства. Вивчення впливу соціальних мереж і цифрових платформ на міжнародну комунікацію та формування зовнішньополітичного іміджу держав. Розгляд моральних та етичних дилем сучасної дипломатії, проблем співвідношення прозорості й конфіденційності дипломатичних процесів. Аналіз перспектив розвитку цифрової, публічної та багатосторонньої дипломатії в умовах глобальних трансформацій.

Література: основна [8; 12; 15; 16; 19; 20]; додаткова [25; 29; 31; 32; 36; 37]; джерела з медіації та врегулювання конфліктів [39; 41].

Тема 8. Дипломатія та миротворчість: інструменти, актори, ефективність.

Ознайомлення з основними концепціями миротворчості та миробудівництва у сучасних міжнародних відносинах. Аналіз дипломатії як інструменту запобігання конфліктам і підтримання міжнародної безпеки. Вивчення діяльності міжнародних організацій у сфері миротворчості, зокрема ООН, ОБСЄ, ЄС та НАТО. Дослідження ролі держав, регіональних альянсів та недержавних акторів у миротворчих процесах. Аналіз критеріїв ефективності миротворчих місій, успішних і невдалих прикладів міжнародного миротворчого втручання. Розгляд сучасних тенденцій розвитку миротворчої дипломатії та перспектив використання інноваційних механізмів запобігання конфліктам у XXI столітті.

Література: основна [13; 16]; джерела з медіації та врегулювання конфліктів [40; 41; 44; 45; 46]; нормативно-правові акти та міжнародні документи [50; 55; 56].

4. МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ СТУДЕНТІВ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Дипломатія як мистецтво: історія, принципи, сучасні виклики	2
2	Форми дипломатії: класична, публічна, цифрова	2
3	Переговорний процес: стратегії та тактики	2
4	Медіація у міжнародних відносинах	2
5	Ролі медіатора у міжнародних відносинах	2
6	Дипломатичний протокол та етикет	2
7	Сучасні виклики дипломатії: війни, конфлікти, нові медіа	2
8	Дипломатія та миротворчість: інструменти, актори, ефективність	2
	Разом	16

Семінарські заняття проводяться методом групової вправи, оперативного тренування, індивідуальних вправ з подальшим обговоренням їх вирішення. Семінарські заняття з дисципліни проводяться в формі активного навчання та націлені на закріплення та поглиблення теоретичних знань студентів, отриманих на лекціях та в процесі самостійного вивчення спеціальної літератури та інформаційних джерел.

Семінарське заняття 1. Дипломатія як мистецтво: історія, принципи, сучасні виклики

Мета семінару: сформувати у студентів системне розуміння сутності дипломатії, її історичної еволюції, основних принципів функціонування та ролі

у підтриманні міжнародного миру і безпеки; розвинути навички аналізу дипломатичних процесів у контексті сучасних глобальних викликів.

План семінарського заняття

1. Поняття дипломатії та її місце в системі міжнародних відносин

- Аналіз основних підходів до визначення поняття «дипломатія», її функції та завдання.
- Співвідношення понять: «дипломатія», «зовнішня політика», «міжнародні відносини», «державне управління зовнішніми зносинами».

Питання для дискусії:

- Чи можна вважати дипломатію окремим видом політичного мистецтва?
- Які функції дипломатії залишаються незмінними незалежно від історичної епохи?
- Чи здатна дипломатія повністю замінити силові методи врегулювання конфліктів?

2. Історичні етапи розвитку дипломатії

- Дипломатія стародавніх цивілізацій (Єгипет, Месопотамія, Греція, Рим).
- Середньовічна дипломатія та дипломатія епохи Відродження.
- Формування постійних дипломатичних представництв та дипломатія після Вестфальської системи.
- Віденська система міжнародних відносин (вплив Віденського конгресу 1815 р.).
- Дипломатія XX століття та сучасна багатостороння дипломатія.

3. Основні принципи дипломатичної діяльності

- Мирне врегулювання спорів, суверенна рівність держав, взаємна повага, невтручання у внутрішні справи.
- Добросовісність виконання міжнародних зобов'язань.
- Дипломатичний імунітет, привілеї та конфіденційність дипломатичних переговорів.

Питання для дискусії:

- Чи можуть окремі принципи дипломатії суперечити один одному?

- Яке значення має принцип суверенної рівності у сучасному світі?
- Чи залишається конфіденційність необхідною умовою ефективної дипломатії?

4. *Дипломатія як інструмент міжнародної безпеки*

- Запобігання міжнародним конфліктам, врегулювання кризових ситуацій, забезпечення міжнародної стабільності.
- Роль дипломатії в діяльності міжнародних організацій та розвитку міждержавного співробітництва.

5. *Сучасні виклики дипломатії*

- Війни, збройні конфлікти, гібридні загрози, інформаційні війни, кібербезпека, глобалізація, міжнародний тероризм, зміна клімату, цифровізація.

Кейс-дискусія: Які дипломатичні інструменти виявилися найбільш ефективними під час сучасних міжнародних криз?

Практичний блок

Практична вправа: Порівняльний аналіз дипломатичної діяльності у двох історичних періодах (наприклад, дипломатія XIX століття vs дипломатія XXI століття) з визначенням спільних рис та трансформацій.

Питання для самоконтролю

1. Які етапи розвитку дипломатії можна виокремити?
2. У чому полягає значення дипломатії для міжнародної безпеки?
3. Як змінилася роль дипломатії у XXI столітті?

Рекомендована література

Обов'язкова:

1. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2026–2030 роки. Київ: Міністерство закордонних справ України, 2026.
2. Висоцький О. Ю. Публічна дипломатія : конспект лекцій. Дніпро, 2020.
3. Berridge G. R. Diplomacy: Theory and Practice. 5th ed. London : Palgrave Macmillan, 2015.

4. Nye J. S. Soft Power: The Means to Success in World Politics. New York : Public Affairs, 2004.
5. Sharp P. Diplomatic Theory of International Relations. Cambridge : Cambridge University Press, 2009.

Додаткова:

6. Berridge G. R., James A. A Dictionary of Diplomacy. 3rd ed. London, 2012.
7. Hocking B. et al. Futures for Diplomacy: Integrative Diplomacy in the 21st Century. The Hague, 2012.
8. Nicolson H. Diplomacy. Oxford : Oxford University Press, 2001.

Семінарське заняття 2. Форми дипломатії: класична, публічна, цифрова

Мета семінару: сформувати у студентів розуміння основних форм сучасної дипломатії, їх еволюції, особливостей функціонування та ролі у реалізації зовнішньої політики держав.

План семінарського заняття

1. *Класична дипломатія як основа міждержавних відносин*
 - Сутність, інструменти, роль дипломатичних представництв та офіційних каналів комунікації.

Питання для дискусії:

- Чому класична дипломатія залишається актуальною в ХХІ столітті?
- Які переваги має дипломатія закритих переговорів?

2. Публічна дипломатія та її інструменти

- Відмінності від традиційної дипломатії.
- Інструменти: культурна дипломатія, освітні програми, міжнародне мовлення, іміджеві кампанії, діяльність культурних інститутів.

3. Концепція «м'якої сили» (Soft Power) у публічній дипломатії

- Значення soft power для формування міжнародного авторитету.

Питання для обговорення:

- Які держави найбільш успішно використовують soft power?
- Як формується міжнародний імідж країни?

4. Цифрова дипломатія

- Особливості використання соціальних мереж, онлайн-платформ, цифрових комунікацій та віртуальних дипломатичних заходів.

5. Систематизація форм дипломатії

Критерій	Класична	Публічна	Цифрова
Основна аудиторія	Уряди	Суспільства	Глобальна аудиторія
Інструменти	Переговори	Культурні програми	Соціальні мережі
Рівень відкритості	Низький	Середній	Високий

Практичний блок

- Практичний кейс-аналіз:** Комплексний аналіз реальної цифрової дипломатичної кампанії обраної держави у соціальних мережах (X/Twitter, Instagram, LinkedIn) з оцінкою охоплення та ефективності меседжу.

Питання для самоконтролю

- Які функції виконує класична дипломатія?
- Що таке публічна дипломатія?
- У чому полягають переваги цифрової дипломатії?

Рекомендована література

Обов'язкова:

- Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2026–2030 роки. Київ: Міністерство закордонних справ України, 2026.
- Матяш І., Матвієнко В. (ред.). Культурна дипломатія : навч. посіб. Київ : ГДП, 2021.
- Висоцький О. Ю. Публічна дипломатія : конспект лекцій. Дніпро, 2020.
- Коптева О. С. Публічна дипломатія як технологія зовнішньої політики України. 2023.

5. Птащенко О. В. та ін. Українська публічна дипломатія: минуле, сьогодення та перспективи. 2021.
 6. Юрченко О. Публічна дипломатія як форма міжнародних комунікацій. 2022.
 7. Melissen J. (ed.). The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations. 2005.
 8. Snow N., Taylor P. M. (eds.). Routledge Handbook of Public Diplomacy. 2009.
 9. Cull N. J. Public Diplomacy: Foundations for Global Engagement in the Digital Age. 2019.
 10. Manor I. The Digitalization of Public Diplomacy. 2019.
 11. Bjola C., Holmes M. (eds.). Digital Diplomacy: Theory and Practice. 2015.
- Додаткова:
12. Fullerton J. A., Kendrick A. Strategic Uses of Mediated Public Diplomacy. 2013.
 13. Leonard M. Public Diplomacy. London, 2002.
 14. Cowan G., Arsenault A. Moving from Monologue to Dialogue to Collaboration. 2008.
 15. Zaharna R. S. Battles to Bridges: U.S. Strategic Communication and Public Diplomacy. 2010.
 16. Gilboa E. Searching for a Theory of Public Diplomacy. 2008.

Семінарське заняття 3. Переговорний процес: стратегії та тактики

Мета семінару: сформувати у студентів знання про структуру переговорного процесу, основні стратегії й тактики міжнародних переговорів та механізми досягнення домовленостей.

План семінарського заняття

1. *Переговори як інструмент дипломатії*
 - Місце переговорів у системі мирного врегулювання міжнародних суперечностей.
2. *Етапи переговорного процесу*

- Підготовка - Відкриття переговорів - Обговорення позицій - Пошук компромісів - Досягнення угоди - Імплементація домовленостей.

3. *Стратегії переговорів*

- Конфронтація, компроміс, співпраця, уникання.

Питання для дискусії:

- Яка стратегія є найбільш ефективною?
- Чи завжди компроміс є оптимальним рішенням?

4. *Тактики переговорів*

- Аргументація, переконання, управління інформацією, часовий тиск, коаліційні тактики.

5. *Концепція «win-win»*

- Принцип взаємовигідних переговорів (Гарвардська модель) та його практичне застосування.

Практичний блок

- **Симуляційна рольова гра «Міжнародні переговори»:** Моделювання переговорного процесу щодо врегулювання конкретного регіонального чи ресурсно-територіального конфлікту з розподілом ролей (делегації сторін, спостерігачі) та відпрацюванням стратегії «win-win».

Питання для самоконтролю

1. Які етапи переговорного процесу?
2. Чим відрізняються стратегії співпраці та конфронтації?
3. Що означає принцип «win-win»?

Рекомендована література

Обов'язкова:

1. Berridge G. R. Diplomacy: Theory and Practice. 5th ed. London, 2015.
2. Sharp P. Diplomatic Theory of International Relations. Cambridge, 2009.
3. Fisher R., Ury W., Patton B. Getting to Yes: Negotiating Agreement Without Giving In. 2011.

4. McCaffree M. J., Innis P. Protocol: The Complete Handbook of Diplomatic Usage. 2002.

Додаткова:

5. Berridge G. R., James A. A Dictionary of Diplomacy. 3rd ed. 2012.

6. Hamilton K., Langhorne R. The Practice of Diplomacy. 2nd ed. 2011.

7. Satow E. Satow's Diplomatic Practice / ed. by I. Roberts. 7th ed. 2017.

8. Nicolson H. Diplomacy. Oxford, 2001.

Семінарське заняття 4. Медіація у міжнародних відносинах

Мета семінару: сформувати знання про медіацію як інструмент мирного врегулювання міжнародних конфліктів.

План семінарського заняття

1. *Поняття та принципи медіації*
 - Сутність медіації та її місце серед мирних засобів вирішення спорів.
2. *Роль третьої сторони у конфлікті*
 - Функції та особливості залучення міжнародного посередника.
3. *Моделі медіації*
 - Традиційна, фасилітативна, трансформативна, медіація високого рівня (High-Level Mediation).
4. *Міжнародні організації як посередники*
 - Посередницький потенціал ООН, ОБСЄ, ЄС та регіональних організацій.
5. *Умови успішної медіації*
 - Чинники, що впливають на результативність посередництва.

Практичний блок

- **Практичний кейс-аналіз (Case-Study):** Порівняльний аналіз двох реальних прикладів міжнародної медіації – успішного (наприклад, Кемп-Девідські угоди або Дейтонські угоди) та невдалого (наприклад, окремі етапи врегулювання конфліктів у Африці чи на Близькому Сході) з виявленням критичних помилок та успішних рішень.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність медіації?
2. Які існують моделі медіації?
3. Чим медіація відрізняється від переговорів?

Рекомендована література

Обов'язкова:

1. Moore C. W. The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict. 4th ed. 2014.

Додаткова:

2. Gilboa E. Searching for a Theory of Public Diplomacy. 2008.
3. Crocker C. A. et al. Taming Intractable Conflicts: Mediation in the Hardest Cases. 2004.
4. Bercovitch J., Jackson R. Conflict Resolution in the Twenty-first Century. 2009.
5. Ramsbotham O. et al. Contemporary Conflict Resolution. 4th ed. 2016.
6. United Nations Guidance for Effective Mediation. New York : UN, 2012.

Семінарське заняття 5. Ролі та функції медіатора у міжнародних відносинах

Мета семінару: сформулювати уявлення про професійну діяльність медіатора та його функціональне навантаження у міжнародних конфліктах.

План семінарського заняття

1. *Медіатор як учасник конфліктного врегулювання*
 - Специфіка суб'єктності медіатора у міжнародно-правовому полі.
2. *Основні функції медіатора*
 - Фасилітатор, комунікатор, аналітик, посередник, гарант виконання домовленостей.
3. *Принцип нейтральності*
 - Незалежність, неупередженість та збереження балансу сил під час медіаційного процесу.
4. *Професійні компетентності медіатора*

- Комунікаційні, аналітичні, переговорні та психологічні навички.

5. *Етичні аспекти діяльності медіатора*

- Дилеми, ризики, межі впливу та нейтралітету.

Практичний блок

- **Симуляційно-тренінгова вправа:** Практичне моделювання роботи медіатора у кризовій ситуації між двома державами. Студенти відпрацьовують техніки встановлення контакту, первинного збору вимог, зниження емоційного напруження та формулювання нейтральних компромісних пропозицій.

Питання для самоконтролю

1. Які функції виконує медіатор?
2. Що означає нейтральність медіатора?
3. Чи може медіатор виступати гарантом домовленостей?

Рекомендована література

Обов'язкова:

1. Moore C. W. The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict. 4th ed. 2014.

Додаткова:

2. Crocker C. A. et al. Taming Intractable Conflicts: Mediation in the Hardest Cases. 2004.
3. Bercovitch J., Jackson R. Conflict Resolution in the Twenty-first Century. 2009.
4. Ramsbotham O. et al. Contemporary Conflict Resolution. 4th ed. 2016.
5. Zartman I. W. Negotiation and Conflict Management: Essays on Theory and Practice. 2008.
6. United Nations Guidance for Effective Mediation. New York : UN, 2012.
7. Lederach J. P. Building Peace: Sustainable Reconciliation in Divided Societies. 1997.

Семінарське заняття 6. Дипломатичний протокол та етикет

Мета семінару: сформувати знання про норми дипломатичного протоколу та етикету як інструменти ефективної міжнародної взаємодії.

План семінарського заняття

1. *Поняття дипломатичного протоколу*
 - Сутність, норми та функції дипломатичного протоколу.
2. *Дипломатичні ранги та старшинство*
 - Система дипломатичних посад, рангів та правил старшинства (преседенсу).
3. *Організація офіційних заходів*
 - Державні та офіційні візити, робочі переговори, офіційні прийоми, церемонії.
4. *Дипломатичний етикет*
 - Форми звертань, ділове листування, дрес-код, обмін подарунками, міжкультурні особливості спілкування.
5. *Символіка та церемоніал*
 - Використання прапора, герба та гімну під час дипломатичних заходів.

Практичний блок

- **Протокольо-проектне завдання:** Розробка повного протокольного сценарію офіційного дводенного візиту іноземної делегації (укладання програми візиту, схема розсадження на офіційному обіді, порядок підписання міжнародного договору, вибір подарунків та дрес-коду з урахуванням національних особливостей).

Питання для самоконтролю

1. Які функції дипломатичного протоколу?
2. Що належить до дипломатичного етикету?
3. Яке значення мають державні символи під час офіційних заходів?

Рекомендована література

Обов'язкова:

1. Губерський Л. В. (ред.). Українська дипломатична енциклопедія : у 2 т. Київ, 2004.
2. Berridge G. R. Diplomacy: Theory and Practice. 5th ed. London, 2015.
3. McCaffree M. J., Innis P. Protocol: The Complete Handbook of Diplomatic Usage. 2002.

Додаткова:

4. Riordan S. Cyberdiplomacy: Managing Security and Governance Online. 2019.
5. Hamilton K., Langhorne R. The Practice of Diplomacy. 2nd ed. 2011.
6. Satow E. Satow's Diplomatic Practice / ed. by I. Roberts. 7th ed. 2017.
7. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 р.
8. Віденська конвенція про консульські зносини від 24 квітня 1963 р.
9. Закон України «Про дипломатичну службу» від 07.06.2018 № 2449-VIII.

Семінарське 7. Сучасні виклики дипломатії: війни, конфлікти, нові медіа

Мета семінару: дослідити вплив сучасних безпекових та інформаційних викликів на дипломатичну діяльність.

План семінарського заняття

1. *Трансформація дипломатії в умовах сучасних конфліктів*
 - Зміни у функціонуванні дипломатичної системи після завершення холодної війни.
2. *Гібридні війни та міжнародна безпека*
 - Інформаційні операції, кібератаки, економічний тиск, проксі-конфлікти.
3. *Нові медіа та дипломатія*
 - Вплив соціальних мереж, блогів, цифрових платформ та штучного інтелекту на швидкість та зміст дипломатичних рішень.
4. *Протидія дезінформації*
 - Сучасні механізми стратегічних комунікацій та фактчекінгу в дипломатії.
5. *Етичні проблеми цифрової дипломатії*
 - Співвідношення прозорості та необхідності збереження конфіденційності.

Практичний блок

- **Практична кейс-дискусія:** Аналіз ролі та ефективності інструментів цифрової дипломатії та стратегічних комунікацій у протидії дезінформації під час сучасної міжнародної чи воєнно-політичної кризи (на прикладі конкретного інформаційного кейсу).

Питання для самоконтролю

1. Що таке гібридна війна?
2. Як нові медіа впливають на міжнародні відносини?
3. Які дипломатичні інструменти використовуються для протидії дезінформації?

Рекомендована література

Обов'язкова:

1. Nye J. S. Soft Power: The Means to Success in World Politics. 2004.
2. Sharp P. Diplomatic Theory of International Relations. Cambridge, 2009.
3. Manor I. The Digitalization of Public Diplomacy. Cham, 2019.
4. Bjola C., Holmes M. (eds.). Digital Diplomacy: Theory and Practice. 2015.

Додаткова:

5. Berridge G. R., James A. A Dictionary of Diplomacy. 3rd ed. 2012.
6. Cowan G., Arsenault A. Moving from Monologue to Dialogue to Collaboration. 2008.
7. Gilboa E. Searching for a Theory of Public Diplomacy. 2008.
8. Hocking B. et al. Futures for Diplomacy: Integrative Diplomacy in the 21st Century. 2012.
9. Nicolson H. Diplomacy. Oxford : Oxford University Press, 2001.
10. Crocker C. A. et al. Taming Intractable Conflicts: Mediation in the Hardest Cases. 2004.
11. Ramsbotham O. et al. Contemporary Conflict Resolution. 4th ed. 2016.

Семінарське заняття 8. Дипломатія та миротворчість: інструменти, актори, ефективність

Мета семінару: сформувати комплексне розуміння ролі дипломатії у підтриманні миру та врегулюванні міжнародних конфліктів.

План семінарського заняття

1. *Миротворчість у системі міжнародної безпеки*
 - Розмежування концепцій: *peacekeeping* (підтримання миру), *peacemaking* (установлення миру), *peacebuilding* (розбудова миру).
2. *Дипломатичні інструменти миротворчості*
 - Переговори, медіація, санкції, місії добрих послуг, превентивна дипломатія.
3. *Міжнародні організації у сфері підтримання миру*
 - Діяльність та розмежування мандатів ООН, ОБСЄ, ЄС, НАТО.
4. *Недержавні актори миротворчих процесів*
 - Роль міжнародних НУО, релігійних організацій, аналітичних центрів та громадянського суспільства.
5. *Ефективність миротворчих місій*
 - Критерії оцінки: припинення насильства, стабілізація ситуації, виконання мирних угод, довгострокове миробудівництво.

Практичний блок

- **Груповий практичний аналіз кейсів (Case-Study Work):** Порівняльний аналіз миротворчих операцій та дипломатичного залучення на вибір: Косово, Боснія і Герцеговина, Східний Тимор, Південний Судан, Україна, Кіпр (оцінка досягнення цілей місії, сильних та слабких сторін дипломатичного мандата).

Питання для самоконтролю

1. Які організації беруть участь у миротворчій діяльності?
2. Які критерії ефективності миротворчих місій?
3. Які сучасні виклики постають перед миротворчою дипломатією?

Рекомендована література

Обов'язкова:

1. Berridge G. R. Diplomacy: Theory and Practice. 5th ed. London, 2015.
2. Sharp P. Diplomatic Theory of International Relations. Cambridge, 2009.

Додаткова:

3. Crocker C. A. et al. Taming Intractable Conflicts: Mediation in the Hardest Cases. 2004.
4. Bercovitch J., Jackson R. Conflict Resolution in the Twenty-first Century. 2009.
5. Ramsbotham O. et al. Contemporary Conflict Resolution. 4th ed. 2016.
6. United Nations Guidance for Effective Mediation. New York : UN, 2012.
7. Paris R. At War's End: Building Peace after Civil Conflict. 2004.
8. Doyle M. W., Sambanis N. Making War and Building Peace. 2006.
9. Lederach J. P. Building Peace: Sustainable Reconciliation in Divided Societies. 1997.
10. Статут Організації Об'єднаних Націй. Сан-Франциско, 1945.
11. Паризька Хартія для нової Європи. Париж, 1990.
12. Гельсінський заключний акт Наради з безпеки і співробітництва в Європі. 1975.
13. European Union Global Strategy. Brussels : EEAS, 2016.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота є обов'язковою складовою навчального процесу та спрямована на поглиблення теоретичних знань і розвиток практичних навичок.

Основні форми самостійної роботи:

- підготовка есе;
- виконання аналітичних завдань;
- підготовка презентацій;
- аналіз міжнародних кейсів;
- підготовка до рольових ігор і дебатів;
- опрацювання наукової літератури та офіційних документів.

Есе повинно містити:

- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаних джерел.

Обсяг есе – 2–3 сторінки.

Презентація повинна:

- містити 5–10 слайдів;
- відображати результати аналізу проблеми;
- містити схеми, таблиці, інфографіку;
- супроводжуватися усним виступом.

Тема 1. Дипломатія як мистецтво: історія, принципи, сучасні виклики.

Мета:

Проаналізувати сучасні виклики дипломатії та роль України в міжнародних відносинах.

Завдання:

Підготувати Есе на тему «Дипломатія у ХХІ столітті: виклики для України»

Література: основна [3, 11, 14]; додаткова [22, 30, 32, 33, 34, 35, 49, 53, 55, 60].

Тема 2. Форми дипломатії: класична, публічна, цифрова

Мета:

Порівняти застосування класичної, публічної та цифрової дипломатії.

Завдання:

- Опрацювати джерела інформації згідно теми
- Зробити порівняльний аналіз форм дипломатії України у 2014–2024 рр.
- Підготувати доповідь та презентацію результатів порівняльного аналізу

Вимоги:

- таблиця або аналітичний звіт;
- аналіз не менше 5 прикладів;

- висновки щодо ефективності кожної форми.

Література: основна [1, 2, 4–18]; додаткова [23–31, 56, 60, 62, 66, 67].

Тема 3. Переговорний процес: стратегії та тактики

Мета:

Навчитися формулювати переговорну позицію та обирати стратегію переговорів.

Завдання:

Підготувати план переговорів між двома вигаданими державами щодо спірного питання.

Вимоги:

- обсяг 1–2 сторінки;
- опис сторін конфлікту;
- визначення інтересів сторін;
- вибір стратегії та тактик.

Література: основна [11, 19]; додаткова [22, 30, 32–35, 39–45, 49, 51, 65].

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ДИПЛОМАТІЇ ТА МЕДІАЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Тема 4. Медіація у міжнародних відносинах

Мета:

Оцінити ефективність медіації на прикладі реальних міжнародних конфліктів.

Завдання:

- Підготувати есе на тему «Медіація як інструмент врегулювання міжнародних конфліктів: успіхи та провали» (аналіз мінімум двох кейсів, порівняння успішної та неуспішної медіації);
- Підготувати міні-презентацію (5 слайдів): кейс однієї відомої медіації (на вибір);

- Підготуватися до рольової гри: «Медіація у конфлікті за територію».

Література: основна [20]; додаткова [39, 40, 41, 42, 44, 45, 48, 51, 61, 65, 69].

Тема 5. Ролі медіатора у міжнародних відносинах

Завдання:

Опрацювати питання:

- Чи може медіатор бути одночасно і гарантом, і нейтральним посередником?
- Які якості найважливіші для медіатора: авторитет, довіра, ресурси чи нейтральність?
- Чи здатна Україна виступати гарантом у майбутніх мирних процесах у світі?

Література: основна [20]; додаткова [39, 42, 43, 44, 48, 57, 61, 65, 69].

Тема 6. Дипломатичний протокол та етикет

Мета:

З'ясувати значення дипломатичного протоколу для зовнішньополітичної діяльності держав.

Завдання:

1. Підготувати есе на тему «Роль дипломатичного протоколу у формуванні міжнародного іміджу держави» (використання прикладів із сучасної міжнародної практики, формулювання власних висновків)

2. Порівняльне дослідження на тему «Дипломатичний протокол у країнах Європи та Азії»

Вимоги:

- оформлення у вигляді таблиці;
- порівняння не менше 5 критеріїв;
- короткі аналітичні висновки.

Література: основна [3, 11, 21]; додаткова [22, 32–34, 49, 50, 53, 54, 60].

Тема 7. Сучасні виклики дипломатії: війни, конфлікти, нові медіа

Мета:

Дослідити сучасні інструменти української дипломатії.

Завдання:

1. Підготувати есе на тему «Вплив соціальних мереж на міжнародні відносини».
2. Провести міні-дослідження на тему «Аналіз дипломатичної стратегії України під час війни 2022–2023 рр.» та підготувати презентацію за результатами дослідження (до 10 слайдів)
3. Підготуватися до дебатів: «Чи повинна дипломатія бути прозорою?»

Література: основна [1, 4–18]; додаткова [23, 26–31, 35–38, 51, 55–59, 60–67].

Тема 8. Дипломатія та миротворчість: інструменти, актори, ефективність

Мета:

Визначити фактори успіху та невдач міжнародних миротворчих операцій.

Завдання:

1. Проаналізувати кейси ООН, ЄС та ОБСЄ щодо ефективності миротворчої дипломатії. Підготувати есе за результатами аналізу;
2. Підготувати презентацію на тему «Майбутнє миротворчої дипломатії у XXI столітті»

Вимоги:

- 10–12 слайдів;
- аналіз сучасних викликів;
- пропозиції щодо вдосконалення миротворчих механізмів.

Література: основна [3, 11, 20]; додаткова [41, 44, 45, 46, 47, 51, 57, 58, 59, 61, 63, 64, 65].

6. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Що таке дипломатія?
2. Які основні функції дипломатії?
3. Чому дипломатія вважається однією з найдавніших форм міжнародної взаємодії?
4. Які приклади дипломатичних відносин існували у Стародавньому Єгипті?
5. Яке значення мав договір між Єгиптом і Хеттським царством?
6. Які елементи дипломатичного імунітету існували у Греції та Римі?
7. Чому Візантію вважають важливим центром дипломатії?
8. Яке значення мав Віденський конгрес 1814–1815 рр.?
9. Що таке класична дипломатія?
10. Що таке публічна дипломатія?
11. Що таке цифрова дипломатія?
12. Які інструменти належать до публічної дипломатії?
13. Які інструменти використовує цифрова дипломатія?
14. Як визначається класична дипломатія?
15. Які принципи лежать в основі класичної дипломатії?
16. Яку роль відіграв Віденський конгрес 1815 року?
17. Чому Ялтинська конференція є прикладом класичної дипломатії?
18. Що таке публічна дипломатія?
19. На кого спрямована публічна дипломатія?
20. Які інструменти належать до культурної дипломатії?
21. Яке значення має освітня дипломатія?
22. Яку роль відіграє Український інститут?
23. Що таке цифрова дипломатія?
24. Які переваги цифрової дипломатії?
25. Які ризики пов'язані з цифровою дипломатією?
26. Чому цифрову дипломатію називають дипломатією XXI століття?
27. Як визначаються переговори у дипломатії?

28. Які основні функції переговорів?
29. Чому переговори вважаються альтернативою застосуванню сили?
30. Які етапи переговорного процесу існують?
31. Що включає етап підготовки переговорів?
32. Які дії здійснюються під час проведення переговорів?
33. Що відбувається на етапі завершення переговорів?
34. Що таке стратегія конфронтації?
35. У чому полягає стратегія компромісу?
36. Що означає стратегія співпраці?
37. Коли використовується стратегія уникання переговорів?
38. Що таке тактика поступок?
39. У чому полягає тактика затягування часу?
40. Що таке медіація?
41. Які принципи медіації існують?
42. Що означає принцип добровільності?
43. Чому нейтральність важлива для медіатора?
44. У чому полягає конфіденційність медіації?
45. Які функції виконує медіація?
46. Що таке традиційна модель медіації?
47. Які особливості фасилітативної медіації?
48. У чому полягає трансформативна медіація?
49. Що таке high-level mediation?
50. Які фактори визначають успіх медіації?
51. Чому Мінські угоди вважаються частково успішним прикладом медіації?
52. Які обмеження має медіація?
53. Що таке дипломатична служба?
54. Які основні завдання дипломатичної служби?
55. Яку роль виконує Міністерство закордонних справ?
56. Які функції мають дипломатичні представництва?
57. Що таке посольство?

58. Чим відрізняється посольство від консульства?
59. Які міжнародні організації відіграють провідну роль у світовій політиці?
60. Які основні цілі діяльності ООН?
61. Яку роль відіграє ОБСЄ?
62. Які функції виконує Європейський Союз у міжнародних відносинах?
63. Як міжнародні організації впливають на дипломатію?
64. Які переваги участі держав у міжнародних організаціях?
65. Що таке дипломатичний протокол?
66. Які основні функції дипломатичного протоколу?
67. У чому полягає комунікативна функція протоколу?
68. Що означає престижна функція протоколу?
69. Яке значення має регламентуюча функція?
70. Які класи дипломатичних агентів визначає Віденська конвенція 1961 року?
71. Хто належить до класу послів та нунціїв?
72. Хто такі повірені у справах?
73. Чому важливе правильне використання титулів і звертань?
74. Які види дипломатичних візитів існують?
75. Що належить до дипломатичних церемоній?
76. Яке значення має державна символіка у дипломатії?
77. Які вимоги висуваються до дипломатичних подарунків?
78. Назвіть основні принципи дипломатичного етикету.
79. Яку роль відіграє невербальна комунікація?
80. Чому порушення дипломатичного протоколу може мати політичні наслідки?
81. Які нові виклики постали перед дипломатією у XXI столітті?
82. У чому полягає концепція soft power Джозефа Ная?
83. Як реалізм пояснює війни у міжнародних відносинах?
84. Як лібералізм трактує можливість запобігання війнам?
85. Яке бачення конфліктів пропонує конструктивізм?
86. Що таке гібридна війна?

87. Які форми кіберзагроз існують?
88. Чому сучасні конфлікти називають «затяжними»?
89. Що таке цифрова дипломатія?
90. Які переваги використання соціальних мереж у дипломатії?
91. Які ризики створюють соціальні мережі?
92. Що таке Twitter-дипломатія?
93. Як Україна використовувала цифрову дипломатію після 2022 року?
94. У чому полягає дилема між прозорістю та секретністю дипломатії?
95. Що таке soft power?
96. Що таке превентивна дипломатія?
97. Які завдання виконує превентивна дипломатія?
98. Які інструменти використовуються для раннього попередження конфліктів?
99. У чому полягає діяльність ООН у сфері миротворчості?
100. Які критерії використовуються для оцінювання ефективності миротворчих місій?

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Поточна успішність – 60 балів.

Підсумковий контроль – 40 балів.

Під час оцінювання враховуються:

- повнота розкриття теми;
- логічність викладу;
- використання наукових джерел;
- самостійність висновків;
- якість презентації результатів роботи;
- активність під час практичних занять.

Поточний контроль та самостійна робота									Разом	Залік	Сума
Розділ 1 – Розділ 2											
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	ТК			
5	5	5	5	5	5	5	5	20	60	40	100

*ТК – поточний тестовий контроль

Вивчення курсу – 60 балів

Підсумковий контроль – 40 балів.

КРИТЕРІЇ ПОТОЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої

	глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі не суттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Доповнення виступу:

1 бал – отримують студенти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

0,5 бала отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Суттєві запитання до доповідачів:

1 бал отримують студенти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

0,5 бала отримують студенти, які у своєму запитанні до виступаючого вимагають додаткової інформації з ключових проблем теми, що розглядається.

8. ПІДСУМКОВИЙ ТЕСТ З ДИСЦИПЛІНИ ДЛЯ СКЛАДАННЯ ЕКЗАМЕНУ

Екзамен відбувається у тестовій формі. Загальна кількість питань тестового екзамену – 40. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал, тобто в цілому за успішне виконання екзаменаційних завдань студент може набрати 40 балів. Час виконання тестових завдань – до 40 хвилин.

Підсумковий тест з дисципліни містить 40 тестових запитань. На кожне тестове запитання пропонується 4 варіанти відповідей, позначених латинськими літерами A, B, C, D, тільки одна з яких є вірною.

Приклад:

Дипломатія – це:

- A. Система міжнародної торгівлі
- B. Діяльність держав щодо реалізації зовнішньої політики
- C. Система військових союзів
- D. Міжнародне право

Правильна відповідь: B

Одним із найдавніших дипломатичних договорів є:

- A. Версальський договір
- B. Вестфальський мир

С. Договір між Єгиптом і Хеттським царством

Д. Римський статут

Правильна відповідь: С

Автор концепції soft power:

А. Генрі Кіссінджер

В. Джозеф Най

С. Моргентау

Д. Кант

Правильна відповідь: В

Критеріями оцінювання за підсумковим тестом з дисципліни для самоконтролю є наступне: загальна кількість балів, отримана студентом, переводиться у чотирирівневу шкалу наступним чином:

- 90 – 100 відмінно

- 70-89 добре

- 50-69 задовільно.

9. ВИМОГИ ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Поняття «академічної доброчесності» включає в себе такі цінності, як запобігання шахрайству, фальшуванню та плагіату; підтримку академічних стандартів; чесність і ретельність у дослідженнях.

Поняття академічної доброчесності поширюється на використання штучного інтелекту (ШІ). Незадеклароване використання штучного інтелекту ШІ, якщо суб'єкт використання ШІ подає роботу повністю або частково згенеровану ШІ без відповідної декларації, це кваліфікується як академічний плагіат або фабрикація. Університет може проводити перевірки робіт здобувачів освіти, наукових праць науково-педагогічних (педагогічних),

наукових працівників тощо на ймовірність використання ШІ за допомогою відповідних технічних засобів виявлення (детекторів).

Харківський університет визнає потенціал використання технологій штучного інтелекту в науковій роботі. Відповідно до Політики Університету щодо використання штучного інтелекту, у науковій та інноваційній діяльності рекомендується:

- використання ШІ для пошуку, систематизації інформації за темою дослідження та реферування наукових публікацій за темою дослідження у межах предметної області. Це дозволяє пришвидшити опрацювання великих масивів літератури, але вимагає обов'язкової перевірки коректності посилань на першоджерела;

- застосування ШІ для аналізу великих масивів даних, виявлення неочевидних закономірностей, кореляцій та формування первинних гіпотез, особливо у міждисциплінарних дослідженнях. При цьому обов'язковим є підтвердження отриманих результатів традиційними науковими методами;

- використання ШІ для виконання технічних завдань: форматування списків літератури за стандартами видань, стилістичного редагування текстів, перекладу наукових праць іноземними мовами, побудови семантичної мережі предметної області дослідження, створення ілюстрацій та візуалізації даних (графіків, діаграм, рисунків) тощо;

- використання ШІ для пошуку аналогів та прототипів при створенні винаходів чи корисних моделей, шляхом аналізу бази даних та публікації;

- використання ШІ для критичного аналізу власних наукових текстів: пошуку логічних помилок, слабких аргументів, оцінки новизни ідей тощо;

- застосування ШІ для аналізу рукопису на предмет автоматичного (неусвідомленого) повторення фрагментів авторського тексту, що були опубліковані раніше, задля дотримання вимог академічної доброчесності.

В Університеті діє трирівнева модель використання ШІ:

- модель «ШІ заборонено» – види діяльності, що вимагають демонстрації базових когнітивних навичок, пам'яті, миттєвого аналізу без допомоги технологій (зокрема усні опитування, аудиторні контрольні роботи, іспити тощо)

- модель «ШІ як асистент» – дозволяється використання ШІ для визначення предметної області, покращення граматики, структурування плану, пошуку літератури (з верифікацією). Фінальний текст/продукт створюється суб'єктом використання ШІ.

- модель «ШІ як інструмент» – види діяльності, що передбачають обов'язкове використання ШІ (наприклад, порівняння відповідей різних моделей, генерація коду з подальшою оптимізацією, створення зображень тощо).

Заходи, спрямовані на дотримання академічної доброчесності для здобувачів освіти:

- 1. Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

- 2. Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей.

- 3. Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права.

- 4. Надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

10. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2026–2030 роки. Київ: Міністерство закордонних справ України, 2026. 40 с. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/strategiya-publichnoi-diplomatii-mzs.pdf>
2. Дипломатія. Навчальний посібник / Корольчук Л.В., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Кравчук П.Я., Лютак О.М., Савош Л.В., Урбан О.А. Луцьк: ПП «Волинська друкарня» 2024, 340 с
3. Лиман С. І., Парфіненко А. Основні етапи розвитку концепції дипломатії як інструменту реалізації зовнішньої політики держави // Туризм та публічна дипломатія : монографія / кол. авт. ; за ред. А. Ю. Парфіненка. Суми : Унів. кн., 2026. С. 25–101.
4. Матяш І., Матвієнко В. (ред.). Культурна дипломатія : навч. посіб. Київ : ДП «ГДП», 2021. 252 с.
5. Губерський Л. В. (ред.). Українська дипломатична енциклопедія : у 2 т. Київ : Знання України, 2004. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0001522>
6. Висоцький О. Ю. Публічна дипломатія : конспект лекцій. Дніпро, 2020. URL: <https://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000018941>
7. Коптева О. С. Публічна дипломатія як технологія зовнішньої політики України // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Історія, політологія. 2023. № 52. С. 34–40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2306-3971/52-6>
8. Комар О. Soft power і пропаганда у російсько-українській війні: епістемологічний аналіз // Українознавчий альманах. 2023. Вип. 34. С. 102–108. URL: <https://ukralmanac.univ.kiev.ua/index.php/ua/article/view/458>
9. Птащенко О. В., Шульга Н. П., Птащенко Л. О. Українська публічна дипломатія: минуле, сьогодення та перспективи // Економічний простір. 2021. № 170. С. 5–10. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26035>

10. Юрченко О. Публічна дипломатія як форма міжнародних комунікацій, її роль у формуванні іміджу України // Економіка та суспільство. 2022. № 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-64>
11. Інституціональні досягнення української публічної дипломатії : аналітична записка. Київ : Ukrainian Prism, 2019. URL: <https://prismua.org/87545890-2/>
12. Публічна дипломатія в українському контексті. URL: <http://prismua.org.tilda.ws/publicdiplomacyukraine>
13. Berridge G. R. Diplomacy: Theory and Practice. 5th ed. London : Palgrave Macmillan, 2015. DOI: <https://doi.org/10.1007/978-1-137-44452-3>
14. Melissen J. (ed.). The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations. New York : Palgrave Macmillan, 2005. URL: https://culturaldiplomacy.org/academy/pdf/research/books/soft_power/The_New_Public_Diplomacy.pdf
15. Nye J. S. Soft Power: The Means to Success in World Politics. New York : Public Affairs, 2004. URL: <https://www.wcfia.harvard.edu/publications/soft-power-means-success-world-politics>
16. Sharp P. Diplomatic Theory of International Relations. Cambridge : Cambridge University Press, 2009. DOI: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511635370>
17. Snow N., Taylor P. M. (eds.). Routledge Handbook of Public Diplomacy. London : Routledge, 2009.
18. Cull N. J. Public Diplomacy: Foundations for Global Engagement in the Digital Age. Cambridge : Polity Press, 2019.
19. Manor I. The Digitalization of Public Diplomacy. Cham : Palgrave Macmillan, 2019.
20. Bjola C., Holmes M. (eds.). Digital Diplomacy: Theory and Practice. London : Routledge, 2015.
21. Fisher R., Ury W., Patton B. Getting to Yes: Negotiating Agreement Without Giving In. 3rd ed. New York : Penguin Books, 2011.
22. Moore C. W. The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict. 4th ed. San Francisco : Jossey-Bass, 2014.

23. McCaffree M. J., Innis P. Protocol: The Complete Handbook of Diplomatic, Official and Social Usage. Washington, D.C. : Devon Publishing, 2002. 640 p.

Допоміжна література

24. Berridge G. R., James A. A Dictionary of Diplomacy. 3rd ed. London : Palgrave Macmillan, 2012. 320 p.
25. Nye J. S. The Future of Power. New York : Public Affairs, 2011. 320 p.
26. Fullerton J. A., Kendrick A. Strategic Uses of Mediated Public Diplomacy: International Perspectives on U.S. Tourism Advertising. American Behavioral Scientist. 2013. Vol. 57. No. 9. P. 1335–1353.
27. Leonard M. Public Diplomacy. London : Foreign Policy Centre, 2002. 192 p.
28. Cowan G., Arsenault A. Moving from Monologue to Dialogue to Collaboration: The Three Layers of Public Diplomacy. The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science. 2008. Vol. 616. P. 10–30.
29. Zaharna R. S. Battles to Bridges: U.S. Strategic Communication and Public Diplomacy after 9/11. New York : Palgrave Macmillan, 2010. 256 p.
30. Gilboa E. Searching for a Theory of Public Diplomacy. The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science. 2008. Vol. 616. P. 55–77.
31. Hocking B., Melissen J., Riordan S., Sharp P. Futures for Diplomacy: Integrative Diplomacy in the 21st Century. The Hague : Netherlands Institute of International Relations Clingendael, 2012. 84 p.
32. Riordan S. Cyberdiplomacy: Managing Security and Governance Online. Cambridge : Polity Press, 2019. 240 p.
33. Hamilton K., Langhorne R. The Practice of Diplomacy: Its Evolution, Theory and Administration. 2nd ed. London : Routledge, 2011. 320 p.
34. Satow E. Satow's Diplomatic Practice / ed. by I. Roberts. 7th ed. Oxford : Oxford University Press, 2017. 880 p.
35. Nicolson H. Diplomacy. Oxford : Oxford University Press, 2001. 208 p.
36. Kissinger H. World Order. New York : Penguin Press, 2014. 432 p.

37. Fukuyama F. Identity: The Demand for Dignity and the Politics of Resentment. New York : Farrar, Straus and Giroux, 2018. 240 p.
38. Anholt S. Competitive Identity: The New Brand Management for Nations, Cities and Regions. New York : Palgrave Macmillan, 2007. 147 p.

Джерела з медіації та врегулювання конфліктів

39. Crocker C. A., Hampson F. O., Aall P. Taming Intractable Conflicts: Mediation in the Hardest Cases. Washington : United States Institute of Peace Press, 2004. 544 p.
40. Bercovitch J., Jackson R. Conflict Resolution in the Twenty-first Century: Principles, Methods and Approaches. Ann Arbor : University of Michigan Press, 2009. 224 p.
41. Ramsbotham O., Woodhouse T., Miall H. Contemporary Conflict Resolution. 4th ed. Cambridge : Polity Press, 2016. 520 p.
42. Zartman I. W. Negotiation and Conflict Management: Essays on Theory and Practice. London : Routledge, 2008. 310 p.
43. United Nations Guidance for Effective Mediation. New York : United Nations, 2012. 28 p.
44. Paris R. At War's End: Building Peace after Civil Conflict. Cambridge : Cambridge University Press, 2004. 305 p.
45. Doyle M. W., Sambanis N. Making War and Building Peace. Princeton : Princeton University Press, 2006. 408 p.
46. Lederach J. P. Building Peace: Sustainable Reconciliation in Divided Societies. Washington : United States Institute of Peace Press, 1997. 201 p.

Нормативно-правові акти та міжнародні документи

47. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 р.
48. Віденська конвенція про консульські зносини від 24 квітня 1963 р.
49. Статут Організації Об'єднаних Націй. Сан-Франциско, 1945.
50. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р.
51. Закон України «Про дипломатичну службу» від 07.06.2018 № 2449-VIII.

52. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29.06.2004 № 1906-IV.
53. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України. Указ Президента України № 448/2021.
54. Charter of Paris for a New Europe. Paris, 1990.
55. Helsinki Final Act. Conference on Security and Cooperation in Europe. Helsinki, 1975.
56. European Union Global Strategy. Brussels : European External Action Service, 2016.

Інформаційні ресурси та бази даних

57. Міністерство закордонних справ України – <https://mfa.gov.ua>
58. Організація Об'єднаних Націй – <https://www.un.org>
59. DiploFoundation – <https://www.diplomacy.edu>
60. European External Action Service – <https://www.eeas.europa.eu>
61. Організація з безпеки та співробітництва в Європі – <https://www.osce.org>
62. United Nations Peacemaker – <https://peacemaker.un.org>
63. Ukrainian Prism – <https://prismua.org>
64. Український інститут – <https://ui.org.ua>
65. Центр медіації та діалогу НаУКМА – <https://md.ukma.edu.ua>
66. International Mediation Institute – <https://imimmediation.org>

Методичні рекомендації призначені для використання студентами під час аудиторної та самостійної роботи з дисципліни «Практикум «Мистецтво дипломатії та медіації».

Електронне навчальне видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережному режимі

Богайчик Юлія Вікторівна

ПРАКТИКУМ

«МИСТЕЦТВО ДИПЛОМАТІЇ ТА МЕДІАЦІЇ»

Методичні рекомендації до вивчення дисципліни для здобувачів
вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю СЗ
«Міжнародні відносини» галузі знань С «Соціальні науки,
журналістика, інформація та міжнародні відносини»
освітньо-професійної програми
«Дипломатія та врегулювання конфліктів»

В авторській редакції

Підписано до розміщення 28.08.2026. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк.2,8. Обсяг. 1,312 Мб. Зам. № 464/26.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009
Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна